

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 616/2024-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jindřichom Stoszekom, advokátom, Černyševského 26, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava I (predtým Okresný súd Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. 5T/60/2010 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 5T/60/2010 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
- Mestskému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5T/60/2010 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **4 000 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

- Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 616/2024-11 z 26. novembra 2024 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5T/60/2010 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľky Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava 1 ČVS: ORP-844/OEK-B1-2009 KV z 28. októbra 2009 vznesené obvinenie pre spáchanie zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva. Obžaloba v predmetnej trestnej veci bola 5. augusta 2010 podaná na mestskom súde (predtým Okresný súd Bratislava I). Trestné konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti zhrnul skutkový stav prejednáwanej veci a uviedol, že dosiaľ nebolo meritórne rozhodnuté a posledné hlavné pojednávanie sa konalo 16. júla 2024. Podanie ústavnej sťažnosti odôvodňuje najmä skutočnosťou, že v čase jej podania napadnuté súdne konanie trvá viac ako 14 rokov, a taktiež poukázal na fakt, že vo veci došlo už viackrát k zmene v osobe zákonného sudcu, z čoho vyvodzuje záver, že v jeho veci bude potrebné opakovať dokazovanie na hlavnom pojednávaní, keďže posledné hlavné pojednávanie prebehlo so značným časovým odstupom. Z uvedeného dôvodu konštatuje, že nie je predpoklad skorého právoplatného skončenia jeho trestnej veci.

4. K otázke, či v posudzovanej veci došlo k prietahom v konaní, sťažovateľ uviedol, že pokiaľ ide o posúdenie veci podľa kritéria právna a faktická zložitnosť veci, predmetom napadnutého konania je prejednanie obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry Bratislava I, ktorá bola podaná na osoby dvoch spoluobžalovaných a dvoch poškodených. Rozsah dôkazných prostriedkov podľa sťažovateľa nie je veľký. Vzhľadom na časový odstup od podania obžaloby došlo k zhoršeniu postavenia obžalovaného uplynutím značného časového úseku, čo podmieňuje všeobecne známe problémy v dokazovaní najmä v oblasti výsluchu svedkov a rekonštrukcie skutkového deja. Sťažovateľ sa riadne a včas na hlavné pojednávania priebežne dostavoval a taktiež v ďalšej fáze súhlasil s konaním hlavného pojednávania v jeho neprítomnosti a svoj súhlas aktualizoval, čím konanie hlavného pojednávania svojou neprítomnosťou nezmaril.

5. Sťažovateľ uviedol, že 22. mája 2024 podal prostredníctvom svojho obhajcu predsedovi mestského súdu sťažnosť na prietahy v konaní, ktoré podpredseda mestského súdu vybavil oznámením, kde zhrnul konanie súdu a konštatoval, že od júla roku 2023 k prietahom v konaní nedochádza, keďže spis bol pridelený zákonnému sudcovi, ktorý vo veci riadne koná.

6. Sťažovateľ ďalej dôvodil, že sa nachádza v nepriaznivom zdravotnom stave spôsobenom chorobou kardiovaskulárneho systému, a podľa jeho názoru práve nepriaznivý psychický stav podmienený vleklým súdnym trestným konaním zapríčinil zhoršenie jeho zdravotného stavu. Konanie sa negatívne premietlo aj do jeho sociálneho postavenia, keďže očakával dobu konania na súdoch nepresahujúcu dva roky a v súčasnosti už viac ako štrnásť rokov žije s vedomím hrozacej trestnej sadzby za skutok uvedený v obžalobe. Vzhľadom na celkovú dĺžku konania boli podľa sťažovateľa porušené jeho označené práva.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vyslovil porušenie ním označeného práva postupom mestského súdu v napadnutom konaní, prikázal mestskému súdu v napadnutom

konaní konať bez zbytočných prietáhov a priznal mu finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

8. Predseda mestského súdu v podaní z 22. januára 2025 konštatuje, že v predmetnej veci bol o vyjadrenie požiadaný zákonný sudca, ktorý uviedol, že predmetný spis mu bol pridelený 12. júla 2023, a teda sa vyjadrí len k úkonom, ktoré spadajú do jeho kompetencie. Koncentrovane zhrnul prehľad najdôležitejších úkonov vo veci a tiež dodal, že prejednávaniu trestnú vec považuje za skutkovo a právne zložitejšiu, vzhľadom na množstvo listinných dôkazov, časový odstup od údajného spáchania skutku a taktiež samotnú procesnú aktivitu obžalovaných.

9. Predseda mestského súdu uviedol, že zákonný sudca z dôvodu viacerých podaných sťažností fyzicky prijal spis s možnosťou jeho naštudovania až pár mesiacov po jeho faktickom pridelení do oddelenia, a po jeho preštudovaní nariadil termín hlavného pojednávania na 14. december 2023, keď sa hlavné pojednávanie v predmetnej trestnej veci aj riadne uskutočnilo.

10. Predmetná vec bola už šesťkrát prerozdelená a pridelení zákonní sudcovia počas dlhšieho časového úseku nevykonávali žiadne úkony trestného konania, čo malo za následok vydanie nálezu ústavného súdu (č. k. IV. ÚS 529/2023-24), čo však nie je možné objektívne prisúdiť aktuálne pridelenému zákonnému sudcovi. Zdôraznil, že ani samotní obžalovaní dosiaľ nenamietali plynulosť súdneho konania, preto podanú sťažnosť považuje za účelovo podanú a konečné rozhodnutie ponechal na zváženie ústavnému súdu.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu, a preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03).

12. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) má obvinený právo na to, aby o jeho trestnom obvinení bolo rozhodnuté v primeranej lehote. Toto právo je integračnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (rozsudok ESLP vo veci Wemhoff v. Nemecko z 27. 6. 1968).

13. Súdne konanie je potrebné viesť rýchlo, účelne a bez prieťahov. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v každom súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 96/2019). Nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07). Mestský súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, aby smeroval k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádzal v predmetnej veci počas konania.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

15. Vo vzťahu k prvému kritériu ústavný súd zistil, že predmetom napadnutého trestného konania je rozhodovanie o obžalobe podanej proti dvom obžalovaným. Vzhľadom na právnu kvalifikáciu ide o štandardnú agendu súdov. V konkrétnostiach tohto prípadu po právnej stránke nezaznamenal prvok zložitosti. Po skutkovej stránke konštatuje, že možno potvrdiť, že prejednávaná vec vykazuje prvky zložitosti z dôvodu veľkého časového odstupu od spáchania údajného skutku, s čím sú spojené ťažkosti pri výsluchoch svedkov, vykonávaní množstva listinných dôkazov, ako aj pri samotnej reprodukcii skutkového deja.

16. Pokiaľ ide o kritérium správanie sťažovateľa, ústavný súd podľa obsahu súdneho spisu konštatuje, že vo vzťahu k mestskému súdu nespôsobil žiadne výrazné predĺženie konania. Sťažovateľ bol v celom konaní riadne zastúpený obhajcom a dodržiaval súdom určené lehoty. Zúčastňoval sa hlavného pojednávania, resp. svoju neúčast' ospravedlnil a udelil súhlas s jeho vykonaním v jeho neprítomnosti, ktorý v jednotlivých fázach hlavného pojednávania aktualizoval.

17. Ústavný súd hodnotil postup mestského súdu z hľadiska existencie zbytočných prieťahov v doterajšom priebehu napadnutého konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia mestského súdu a predloženého súdneho spisu. Celkovú dĺžku napadnutého konania (viac ako 14 rokov od jeho začatia) v okolnostiach danej veci považuje z ústavnoprávneho hľadiska za neakceptovateľnú bez potreby osobitne hodnotiť jednotlivé procesné úkony vykonané v rámci napadnutého konania.

18. Ústavný súd aj napriek uvedenému poukazuje na obdobia nečinnosti mestského súdu, ktoré výraznou mierou prispeli k existujúcim prieťahom. Mestský súd nekonal v období od februára 2012 do apríla 2014 (viac ako 2 roky), od júla 2015 do februára 2016 (8 mesiacov), od februára 2016 do januára 2017 (12 mesiacov), od januára 2019 do októbra 2019 (9 mesiacov), od decembra 2019 do marca 2021 (1 rok a tri mesiace), od apríla 2021 do decembra 2022 (1 rok a 8 mesiacov), od decembra 2022 do decembra 2023 (12 mesiacov). V súhrne ide o obdobie viac ako osem rokov nečinnosti mestského súdu.

19. Z celkového počtu 32 nariadených hlavných pojednávanií v predmetnej trestnej veci bolo výlučne z dôvodov na strane súdu (neprítomnosť prísediaceho) odročených sedem hlavných pojednávanií. Mestský súd výrazne prispel k predĺženiu napadnutého konania aj šiestimi prerozdeleniami spisu zákonným sudcom.

20. Vo vzťahu k personálnej a materiálnej poddimenzovanosti mestského súdu ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý má odstrániť právnu neistotu účastníka konania, nemôžu byť dôvodom na zmarenie práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

21. K námietke mestského súdu, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť v závere samotného trestného konania vedeného na mestskom súde, keď súd už konal sústredene, ústavný súd uvádza, že podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 290/09, II. ÚS 445/2016, II. ÚS 751/2017, IV. ÚS 632/2018) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi (v tomto prípade mestským súdom) ešte mohlo trvať. Z obsahu spisu vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti konanie pred mestským súdom trvalo. Na účely hodnotenia dĺžky súdneho konania sa v rámci judikatúry ESLP posudzuje konanie ako jeden celok (III. ÚS 3/2023-27). Ak nečinnosť súdu charakterizuje konanie ako celok, nemá význam hodnotiť sporadické úkony súdu, keďže k porušeniu základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov môže dôjsť aj vtedy, ak konanie trvá neprímerane dlhú dobu, a to bez ohľadu na to, v akom štádiu konania boli zaznamenané prieťahy spôsobené postupom tohto súdu (IV. ÚS 74/2021, I. ÚS 288/2023).

22. Ústavný súd tak, posudzujúc celkovú dĺžku napadnutého trestného konania, uzatvára, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom mestského súdu v napadnutom konaní porušené bolo (bod 1 výroku nálezu).

23. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

24. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd v napadnutom súdnom konaní zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal mestskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

27. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

28. Požadované primerané finančné zadostučinenie 5 000 eur sťažovateľ odôvodnil ujmou, ktorá mu v tejto výške bola mestským súdom spôsobená a negatívne ovplyvnila jeho súkromný život.

29. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012). Vo veci sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadostučinenia prichádza do úvahy, pričom ústavný súd pri jeho určení vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

30. Ústavný súd zohľadnil konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä celkovú (z ústavného hľadiska neakceptovateľnú) dĺžku napadnutého konania, spôsobenú v rozhodujúcej miere nečinnosťou mestského súdu, ale taktiež samotné správanie sťažovateľa, ktorý sa nezúčastnil hlavného pojednávania (23. januára 2024 a 14. mája 2024 pozn.), neodôvodnil svoje majetkové pomery, ktoré by odôvodňovali ustanovenie obhajcu *ex officio* (čím v záverečnej fáze trestného konania prispel k jeho predĺženiu). Na základe už uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadostučinenia 4 000 eur (bod 3 výroku nálezu).

V.

Náhrada trov konania

31. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

32. V zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

33. Úhradu trov konania ústavný súd priznal sťažovateľovi v rozsahu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky.

34. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2024 predstavuje sumu 343,25 eur (§11 ods. 3 vyhlášky) a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) sumu 13,73 eur. Za dva úkony tak prináleží suma 686,5 eur a režijný paušál za dva úkony v sume 27,46 eur, čo spolu predstavuje sumu

713,96 eur, ktorú ústavný súd zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 142,79 eur, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky). Ústavný súd teda stanovil náhradu trov konania 856,75 eur (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

35. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

36. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu